

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 6Cdo/32/2016
Identifikačné číslo spisu: 5712214921
Dátum vydania rozhodnutia: 19.04.2016
Meno a priezvisko: Mgr. Dušan Čimo
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2016:5712214921.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobkyne P. F., bývajúcej v P., M. XXXX/XX, zastúpenej JUDr. Jánom Repáňom, advokátom v Martine, M. R. Štefánika 25, proti žalovanému F. H., bývajúcemu v T. XXX, o vrátenie daru, vedenej Okresným súdom Martin pod sp. zn. 5C/278/2012, o dovolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Žiline z 29. januára 2015 sp. zn. 9Co/1088/2014, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a .

Žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

Krajský súd v Žiline (ďalej len „odvolací súd“) zhora označeným rozsudkom potvrdil rozsudok Okresného súdu v Martine (správne „Martin“, ďalej len „súd prvého stupňa“ alebo „prvostupňový súd“) z 25. septembra 2014 č. k. 5C/278/2012-142 (správne „5C 278/12 - 142“), ktorým došlo k zamietnutiu žaloby o vrátenie daru predstavovaného polovičným spoluvlastníckym podielom na nehnuteľnostiach bližšie opísaných v žalobe i vo výroku potvrdzovaného rozsudku prvostupňového súdu. Potvrdenie rozsudku odôvodnil jeho vecnou správnosťou, poukazujúc na dostatočné zistenie skutkového stavu i správnosť právneho posúdenia veci, pre ktoré sa s odôvodnením rozsudku prvostupňového súdu v celom rozsahu stotožnil (§ 219 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku č. 99/1963 Zb. v znení neskorších zmien a doplnení, ďalej len „O. s. p.“). Už na tomto mieste sa pritom žiada uviesť, že 1/ rozsudkami priblíženými zhora bolo rozhodnuté len o tej časti pôvodného predmetu konania, v prípade ktorej skôr odvolací súd (uznesením z 20. marca 2014 sp. zn. 9Co/95/2014) zrušil prvý rozsudok prvostupňového súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie, teda len tam, kde skôr súd prvého stupňa žalobe vyhovel (nakoľko v časti zamietajúcej žalobu o vrátenie iného daru reprezentovaného ďalším - tu osminovým - spoluvlastníckym podielom na rovnakých nehnuteľnostiach prvý rozsudok prvostupňového súdu pre jeho nenapadnutie aj žalobkyňou nadobudol právoplatnosť už pred uskutočnením prvého odvolacieho konania v tejto veci) a 2/ žalovanou až do skončenia konania pred súdmi oboch nižších stupňov bola dcéra žalobkyne O. H., bývajúca v T. XXX.

Proti tomuto rozsudku podala včas dovolanie žalobkyňa (ďalej aj „dovolateľka“). Navrhla rozsudok

odvolacieho súdu ako aj prvostupňového súdu zrušiť a vec vrátiť súdu prvého stupňa na ďalšie konanie. Namietala, že konanie je postihnuté inou vadou, majúcou za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, ktoré spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm. b/ a c/ O. s. p.), keď súd prvého stupňa rozhodol vo veci dvakrát, pričom po zrušení jeho prvého rozsudku odvolacím súdom druhýkrát zmenil právny názor a rozhodol vo veci inak. Súdom nižších stupňov vytykala najmä neskoršie posúdenie konania žalovanej (neposkytnutie ňou potrebnej pomoci matke v rozpore s podmienkami doopatrenia v darovacej zmluve zo 7. apríla 2008), ktoré bolo v rozpore s dobrými mravmi a možno ho definovať ako „hrubé“ porušenie dobrých mravov, k čomu dospel aj prvostupňový súd vo svojom prvom rozhodnutí vo veci (zo 6. novembra 2013).

Žalovaná odvolací návrh nepodala (keď dôvodom, pre ktorý tak ani urobiť nemohla, bolo, že pomerne krátko po začatí dovolacieho konania dňom 22. mája 2015, a to ešte pred doručením jej dovolania 27. deň rovnakého mesiaca i roka, zomrela).

JUDr. Silvia Hrašková, notárka v Leviciach, Mlynská 2, ako poverená súdna komisárka v konaní o dedičstve po zomrelej žalovanej, vedenom Okresným súdom Levice pod sp. zn. 15D/96/2015, súdu prvého stupňa oznámila, že dedičmi po poručiťke sú jej pozostalý manžel F. H., bývajúcí v T. XXX a matka poručiťky (žalobkyňa); z jej oznamu tiež vyplynulo, že k ukončeniu konania o dedičstve zatiaľ neprišlo.

Podľa § 107 ods. 1 O. s. p. ak účastník stratí spôsobilosť byť účastníkom konania skôr, ako sa konanie právoplatne skončilo, súd posúdi podľa povahy veci, či má konanie zastaviť alebo prerušiť alebo či môže v ňom pokračovať; podľa odseku 3 tohto ustanovenia konanie súd preruší najmä vtedy, ak ide o majetkovú vec a navrhovateľ alebo odporca (na základe úpravy z ust. § 79 ods. 1 poslednej vety O. s. p. v tzv. sporovom konaní žalobca alebo žalovaný, samozrejme v príslušnom gramatickom tvare) zomrel s tým, že v konaní pokračuje s dedičmi účastníka, prípadne s tými, ktorí podľa výsledku dedičského konania prevzali právo alebo povinnosť, o ktorú v konaní ide, a to len čo sa skončí konanie o dedičstve, ak povaha veci nepripúšťa, aby sa v konaní pokračovalo skôr a podľa § 243c O. s. p. pre konanie na dovolacom súde platia primerane ustanovenia o konaní pred súdom prvého stupňa, pokiaľ nie je ustanovené niečo iné; ustanovenia § 92 ods. 1 a 4 a § 95 však pre konanie na dovolacom súde neplatia.

Pretože úmrtím účastníka dochádza k strate jeho spôsobilosti byť účastníkom konania (por. § 19 O. s. p. a § 7 Občianskeho zákonníka č. 40/1964 Zb. v znení neskorších zmien a doplnení) a práve k takejto právnej skutočnosti došlo v prejednávanej veci (avšak až po začatí dovolacieho konania) na strane pôvodnej žalovanej, Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd majúci rozhodnúť o dovolaní bol predovšetkým postavený pred otázkou, ktorý z postupov predpokladaných v zhora citovanom ustanovení § 107 ods. 1 O. s. p. sa tu má uplatniť. Pretože z povahy veci nešlo o prípad viazanosti povinnosti zodpovedajúcej právu uplatňovanému žalobou len na osobu dnes už nežijúcej pôvodnej žalovanej (nakolko dôvodné uplatnenie požiadavky na vrátenie daru by priviedlo zánik právneho vzťahu z obdarovania s možnosťou uplatňovania práva darcom aj voči právnym nástupcom obdarovaného) a ani o iný prípad stavu bezpredmetnosti konania potom, čo jeden z jeho pôvodných účastníkov zomrel, neprichádzalo tu do úvahy zastavenie konania, ale len voľba medzi prerušením konania do skončenia konania o dedičstve a pokračovaním v konaní (rozumej dovolacom) predtým, než sa tak stane. Požiadavku na vrátenie daru totiž nepochybne treba kvalifikovať za majetkovú vec v zmysle ust. § 107 ods. 3 O. s. p.

Špecifikum požiadavky uplatnenej žalobou (na ktorej sa zotrvalo i dovolaním) v kombinácii s takým okruhom dedičov po pôvodnej žalovanej, do ktorého patrila okrem dosiaľ sa v konaní nezúčastňujúceho pozostalého manžela účastníčky už len jej matka (žalobkyňa domáhajúca sa zvrátenia výsledku konania pred súdmi nižšieho stupňa i dovolaním) pritom nutne preferovalo dokončenie konania v prejednávanej veci ešte pred skončením konania o dedičstve, a to so zapojením do neho na žalovanej strane sporu práve toho dediča, ktorý sa konania dosiaľ nezúčastnil. Výstupovanie žalobkyne v procesnom postavení iniciátorky konania totiž vylučovalo ako možnosť, žeby sa táto účastníčka mohla akýmkoľvek predstaviteľným a z pohľadu procesného práva akceptovateľným spôsobom presunúť na druhú stranu

sporu, tak i ďalšiu možnosť, žeby mohla vystupovať na oboch stranách (nikto nemôže žalovať sám seba a ak má byť žalovaným, nemôže byť zároveň žalobcom, na ktorého náhradu inou osobou v prejednávanej veci neexistoval žiaden právny dôvod).

Nemalo by tu pritom zmysel čakať na skončenie konania o dedičstve, pretože všetky jeho očakávateľné výsledky by museli viesť buď k nutnosti povolenia do dovolacieho konania (na žalovanej strane sporu) a podľa výsledku takéhoto konania prípadne i do ďalšieho konania pred súdmi nižších stupňov aj v takomto prípade iba pozostalého manžela pôvodnej žalovanej (ak by tento nadobudol celé dedičstvo i len jeho časť) alebo len k nástupu rôznych procesných komplikácií, súvisiacich s úplnou, či prinajmenšom čiastočnou stratou opodstatnenosti požiadavky uplatňovanej žalobou a ďalšími podaniami po nej nasledujúcimi (dovolanie z toho nevynímajúc), zapríčinenou práve výsledkom konania o dedičstve. Práve k tomu by došlo ako vtedy, ak by i žalobkyni bolo potvrdené nadobudnutie, čo i len časti dedičstva (a zotrvávanie na požiadavke zo žaloby by v rozsahu jej „prekrytia“ sa s majetkom nadobudnutým v konaní o dedičstve už bolo absurdným), tak aj vtedy, ak by to bola naopak žalobkyňa, ktorá by sa na základe rozhodnutia v konaní o dedičstve stala nadobúdateľkou celého dedičstva (kedy by sa konanie v prejednávanej veci stalo bezpredmetným celkom, lebo by tu jednak prišlo k hmotnoprávnemu splnutiu práva uplatňovaného žalobou s tým nadobúdaným dedením, okrem toho by tu však na miesto novej žalovanej na základe takéhoto výsledku konania o dedičstve mala byť povolaná výlučne matka poručiťky, ktorej už prislúchal status žalobkyne a kedy by nastala už spomínaná neprijateľná situácia, v ktorej by jedna a tá istá osoba mala žalovať samú seba).

Najvyšší súd preto konajúc s okruhom účastníkov, vyplývajúcim z úvodnej časti tohto jeho uznesenia, sa po zistení, že dovolanie podala včas účastníčka konania (§ 240 ods. 1 O. s. p.), riadne zastúpená (§ 241 ods. 1 O. s. p.), zameral v prvom rade na posúdenie, či opravný prostriedok smeruje proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť dovolaním (§ 236 a nasl. O. s. p.), teda či dovolanie je prípustné.

Podľa § 236 ods. 1 O. s. p. dovolaním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa.

Podmienky prípustnosti dovolania proti rozsudku odvolacieho súdu sú upravené v ustanoveniach § 238 a § 237 ods. 1 O. s. p.

Z ustanovenia § 238 O. s. p. vyplýva, že ak dovolanie smeruje proti rozhodnutiu vydanému v procesnej forme rozsudku, je prípustné, ak je ním napadnutý 1/ zmeňujúci rozsudok (§ 238 ods. 1 O. s. p.), 2/ rozsudok, v ktorom sa odvolací súd odchýlil od právneho názoru dovolacieho súdu vysloveného v tejto veci (§ 238 ods. 2 O. s. p.), 3/ rozsudok potvrdzujúci rozsudok súdu prvého stupňa, ak odvolací súd v jeho výroku vyslovil, že je dovolanie prípustné, pretože po právnej stránke ide o rozhodnutie zásadného významu (§ 238 ods. 3 O. s. p.) alebo 4/ ak ide o potvrdenie rozsudku súdu prvého stupňa, ktorým súd prvého stupňa vo výroku vyslovil neplatnosť zmluvnej podmienky podľa § 153 ods. 3 a 4 (i tu § 238 ods. 3 O. s. p.).

Dovoláním napádaný rozsudok odvolacieho súdu v prejednávanej veci nevykazuje znaky žiadneho z takýchto rozsudkov. Nejde totiž o zmeňujúci, ale o potvrdzujúci rozsudok; rozhodnutiu odvolacieho súdu tu nepredchádzalo žiadne rozhodnutie dovolacieho súdu; nejde ani o rozsudok, vo výroku ktorého by odvolací súd vyslovil, že je dovolanie proti nemu prípustné a napokon sa nejedná ani o rozsudok, ktorým by bol potvrdený rozsudok súdu prvého stupňa v spotrebiteľskej veci, vyslovujúci neplatnosť zmluvnej podmienky podľa § 153 ods. 3 a 4 O. s. p. Dovolanie preto podľa § 238 O. s. p. prípustné nie je.

V súlade s ustanovením § 242 ods. 1 O. s. p., ukladajúcim dovolaciemu súdu povinnosť prihliadnúť vždy na prípadnú procesnú vadu uvedenú v § 237 ods. 1 O. s. p. (či už existenciu niektorej z tam uvedených väd účastník namieta alebo nie), neobmedzil sa dovolací súd len na skúmanie prípustnosti dovolania podľa § 238 O. s. p., ale sa zaoberal aj otázkou, či dovolanie nie je prípustné podľa § 237 ods. 1 O. s. p. Toto ustanovenie pripúšťa dovolanie proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu (rozsudku

či uznesení, ak sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov (písm. a/); ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania (písm. b/); účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený (písm. c/); v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie (písm. d/); sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný (písm. e/); účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom (písm. f/) a/alebo rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát (písm. g/).

Dovolací súd však existenciu žiadnej tzv. zmätočnosťnej vady, predstavujúcej súčasne i dôvod prípustnosti dovolania podľa § 237 ods. 1 O. s. p. nezistil, pričom zaťaženie konania pred nižšími súdmi, čo i len jednou z takýchto vád, nenamietala ani dovolateľka.

Dovolateľkou uplatnenými dovolacími dôvodmi, spočívajúcimi v tzv. iných vadách konania a v nesprávnom právnom posúdení veci odvolacím súdom (ku ktorému malo prísť nesprávnym posúdením úrovne porušenia povinnosti obdarovanej poskytnúť potrebnú pomoc daryni, či toho, čo sa má posudzovať za hrubé porušenie dobrých mravov), sa dovolací súd nemohol zaoberať. Tieto dovolacie dôvody by totiž mohli byť relevantné len v prípade, ak by dovolanie bolo prípustné, samy osebe však prípustnosť dovolania nezakladajú. Aj keby teda tvrdenie dovolateľky o nesprávnom právnom posúdení veci bolo opodstatnené, nezakladala by táto okolnosť prípustnosť dovolania v zmysle § 237 ods. 1 O. s. p.

Keďže v prejednávanej veci dovolanie proti rozsudku odvolacieho súdu nebolo prípustné podľa § 238 O. s. p. a neboli zistené ani dôvody prípustnosti dovolania uvedené v § 237 ods. 1 rovnakého zákona, najvyšší súd dovolanie žalobkyne ako neprípustné odmietol (§ 218 ods. 1 písm. c/ O. s. p. v spojení s ust. § 243b ods. 5 vety prvej O. s. p.) bez toho, aby mohla byť preskúmaná vecná správnosť rozhodnutia odvolacieho súdu.

O náhrade trov dovolacieho konania rozhodnuté bolo podľa § 146 ods. 1 písm. c/ O. s. p. v spojení s § 243b ods. 5 O. s. p., keď výsledok dovolacieho konania, obdobný jeho zastaveniu, zaviniła neprípustným dovolaním žalobkyňa, žalovanému ale v takomto konaní preukázateľne nevznikli žiadne trovy a nebol preto dôvod na uplatnenie ktorejkoľvek výnimky z pravidla, podľa ktorého žiaden z účastníkov konania, skončeného zastavením (analogicky tiež odmietnutím podania, teda bez vecného prejedania podania), nemá právo na náhradu jeho trov. Takéto rozhodnutie bolo pritom namieste napriek nerozhodnutiu o trovách konania súdom prvého stupňa ani odvolacím súdom (prvým z nich v dôsledku vyhradenia takéhoto rozhodnutia samostatnému uzneseníu s odkazom na § 151 ods. 3 O. s. p., druhým potom s využitím súvisiacej úpravy z ustanovenia § 224 ods. 4 O. s. p.), keď z ustanovení o konaní pred odvolacím súdom sa v dovolacom konaní majú použiť len niektoré (taxatívne vypočítané) a medzi ne zákonodarca (nerozhodno, či vedome alebo opomenutím) § 224 ods. 4 zákona nezaradil.

Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseníu nie je prípustný opravný prostriedok.